

SLOVENSKO SOCIOLOŠKO DRUŠTVO
Fakulteta za družbene vede UNIVERZE V LJUBLJANI
CANKARJEV DOM

CIKEL ŠTIRIH VEČERNIH POGOVOROV Z GOSTI V LETU 2011

Elite nekoč in danes

Povezuje: Anton Kramberger, prof. sociologije, Fakulteta za družbene vede UL

projekt za senzibilizacijo javnosti
spomladi leta 2011 (v CD)

© anton kramberger

plakati

Elite nekoč in danes

Povezuje: Anton Kramberger, prof. sociologije, Fakulteta za družbene vede UL

Sreda, 9. marca, ob 20. uri

VONJ PO MOČI

Gosta: **Al Žerdin**, urednik Sobotne priloge Dela
Borut Jamnik, predsednik uprave KAD

Družbena moč ima veliko virov, oblik, vzvodov; osebni moči se pridružujejo strukturno vezane oblike. Regulacije zajezenih virov moči v sodobnih družbah ustvarjajo konvertibilne kapitale (ekonomski, politični, kulturni, socialni idr.); ti sicer stežka sledijo načelom nadzorovane demokracije, a se odlično prilagajajo ohlapno vzeti tržni svobodi. Protislovja? Transformacije raznih socialnih omrežij (nosilcev) kapitalov v poosamosvojitveni Sloveniji pojasnjujejo razvoj do sedaj, do neke mere. A kako dalje? Drugače?

Ponedeljek, 4. aprila, ob 20. uri

VONJ PO HAZARDU

Gosta: **Goran Klemenčič**, predsednik Komisije za preprečevanje korupcije
Matjaž Gantar, KD Group

Sodobna industrija obljub izhaja, kot vedno, iz neznanja, lahkoverja in priložnosti, finančne bližnjice do uspeha so tudi najbolj atraktivne, še zlasti v pogojih rastoče družbene neenakosti. Igre pa so danes zapletene. Finančno je svet vse bolj povezan, s tem pa bolj ranljiv, zlasti v krizah. Mali in veliki posli so povezani, lokalno in globalno, celotno sliko (poslov, koalicij) in vizijo, kako igrati, kombinirati (prav, komajda prav, narobe, brezbrizno?), imajo redki. Meja med užitek do te igre (kot naložbenim poslom) in morebitno škodo, za igralce ali za druge, je tanka, včasih jo postavlja tujec, drugič morala ipd. Kako jo opisati, razložiti, spoštovati, uveljaviti? Kdo vlaga, kdo tvega, kdo sodekuje? Sankcije?

Ponedeljek, 16. maja, ob 20. uri

VONJ PO UGOVORU

Gosta: **Marko Marinčič**, prof. klasične filologije,
Filozofska fakulteta UL
Taja Kramberger, pesnica,
zgodovinska antropologinja

Intelektualne elite različnih dob, od antike do danes, so imele do ožje oblasti (oligarhije), ta pa do njih, zelo različen odnos, odvisen od vpletenih osebnosti in od širine, sestave, odpornosti raznih polj obrti, vednosti do oblastnih ustrojev. Estetsko-spoznavna vrednotenja prodornega znanja (artefakti, satira, inovacija, kritika ipd.) so se pogosto krivila v trdih objemih stratifikacij in razrednega prestiža, zlasti v provincah, kjer preradi zmagujejo videz, leporečje, prilastitve, transmisije, samozvanstvo. Kakšni so torej (bili) strukturni in epistemični pragovi umetnosti, vednosti, humanistike, ob danih ideoloških poligonih oblasti? Kam v teh primerjavah s (provincio) Slovenijo? Tipične matrice? Izjeme? Modrost?

Ponedeljek, 13. junija, ob 20. uri

VONJ PO ZEMLJI

Gosta: **Emil Erjavec**, prof. agrarne politike in ekonomike,
Biotehniška fakulteta, UL
Marija Markeš, vodja sektorja za podeželje,
Ministrstvo RS za kmetijstvo

Skupne evropske agrarne ipd. politike niso pravi zgled dolgoročnega urejanja proizvodnje, predelave in distribucije zdrave hrane, obdelovalnih površin, biodiverzitet, koristne rabe prostora in občutljivosti za vzdržno okolje. So prej odraz podedovanega interesa večjih proizvajalcev, posrednikov idr. v EU, čemur se je priključila tudi Slovenija. Zadnje desetletje je Sloveniji prineslo polne police tuje hrane, uničilo pa stoletja negovana polja, male grunte, dediče, ki še kaj hočejo in znajo. Izhodi iz vsebinskih, negmotnih težav, ki jih odkriva pogled na zemljo, prostor, okolje? Samooskrba? Ugled stanu, profesij?

Dvorana E2, brezplačne vstopnice

SLOVENSKO SOCIOLOŠKO DRUŠTVO
Fakulteta za družbene vede UNIVERZE V LJUBLJANI
CANKARJEV DOM

CIKEL ŠTIRIH VEČERNIH POGOVOROV Z GOSTI V LETU 2011

Elite nekoč in danes

Spoštovani!

V sredo, 9. marca, vas ob 20. uri vtljudno vabimo v Dvorano E2 Cankarjevega doma na prvega izmed štirih pogovornih večerov z gosti iz cikla **Elite nekoč in danes**, ki jih je zasnoval in jih bo tudi povezoval **Anton Kramberger**, prof. sociologije, Fakulteta za družbene vede.

Sreda, 9. marca, ob 20. uri

VONJ PO MOČI – vzvodi, omrežja, nadzor, lojalnost

Gosta: **Ali Žerdin**, urednik Sobotne priloge Dela

Borut Jamnik, predsednik uprave KAD

Družbena moč ima veliko virov, oblik, vzvodov; osebni moči se pridružujejo strukturno vezane oblike. Regulacije zajezenih virov moči v sodobnih družbah ustvarjajo konvertibilne kapitale (ekonomski, politični, kulturni, socialni idr.); ti sicer težka sledijo načelom nadzorovane demokracije, a se odlično prilagajajo ohlapno vzeti tržni svobodi. Protislovja? Transformacije raznih socialnih omrežij (nosilcev) kapitalov v poosamosvojitveni Sloveniji pojasnjujejo razvoj do sedaj, do neke mere. A kako dalje? Drugače?

V okviru cikla napovedujemo še sledeče večere:

4. 4. **VONJ PO HAZARDU – obljube, posli, spletke, korupcije**

Gosta: **Goran Klemenčič** (predsednik Komisije za preprečevanje korupcije)

Matjaž Gantar (KD Group)

16. 5. **VONJ PO UGOVORU – oblast, satira, intelekt, provinca**

Gosta: **Marko Marinčič** (prof. klasične filologije, Filozofska fakulteta UL)

Taja Kramberger (pesnica, zgodovinska antropologinja)

13. 6. **VONJ PO ZEMLJI – hrana, prostor, politika, lakomnost**

Gosta: **Emil Erjavec** (prof. agrarne politike in ekonomike, Biotehniška fakulteta, UL)

Marija Markeš (vodja sektorja za podeželje, Ministrstvo RS za kmetijstvo)

Dvorana E2, brezplačne vstopnice

Dodatne informacije: Janina Pintar T (01) 2417 146 E janina.pintar@cd-cc.si

cankarjev dom

Prešernova cesta 10, 1000 Ljubljana, www.cd-cc.si

SLOVENSKO SOCIOLOŠKO DRUŠTVO
Fakulteta za družbene vede UNIVERZE V LJUBLJANI
CANKARJEV DOM

CIKEL ŠTIRIH VEČERNIH POGOVOROV Z GOSTI V LETU 2011

Elite, nekoč in danes

Ponedeljek, 4. aprila, ob 20. uri

VONJ PO HAZARDU

Gosta: **Goran Klemenčič**, predsednik Komisije za preprečevanje korpucije
Matjaž Gantar, predsednik uprave KD Group

Sodobna industrija obljub izhaja, kot vedno, iz neznanja, lahkoverja in priložnosti, finančne bližnjice do uspeha so tudi najbolj atraktivne, še zlasti v pogojih rastoče družbene neenakosti. Igre pa so danes zapletene. Finančno je svet vse bolj povezan, s tem pa bolj ranljiv, zlasti v krizah. Mali in veliki posli so povezani, lokalno in globalno, celotno sliko (poslov, koalicij) in vizijo, kako igrati, kombinirati (prav, komajda prav, narobe, brezbrizno?), imajo redki. Meja med užitkom do te igre (kot naložbenim poslom) in morebitno škodo, za igralce ali za druge, je tanka, včasih jo postavlja tujec, drugič morala ipd. Kako jo opisati, razložiti, spoštovati, uveljaviti? Kdo vlaga, kdo tvega, kdo sodeluje? Sankcije?

V okviru cikla napovedujemo še sledeča večera:

16. 5. VONJ PO UGOVORU

Gosta: **Marko Marinčič** (prof. klasične filologije, Filozofska fakulteta UL)
Taja Kramberger (pesnica, zgodovinska antropologinja)

13. 6. VONJ PO ZEMLJI

Gosta: **Emil Erjavec** (prof. agrarne politike in ekonomike, Biotehniška fakulteta, UL)
Marija Markeš (vodja sektorja za podeželje, Ministrstvo RS za kmetijstvo)

Dvorana E2, brezplačne vstopnice

SLOVENSKO SOCIOLOŠKO DRUŠTVO
Fakulteta za družbene vede UNIVERZE V LJUBLJANI
CANKARJEV DOM

CIKEL ŠTIRIH VEČERNIH POGOVOROV Z GOSTI V LETU 2011

Elite nekoč in danes

Ponedeljek, 16. maja, ob 20. uri

VONJ PO UGOVORU – oblast, satira, intelekt, provinca

Gosta: **dr. Marko Marinčič** (prof. klasične filologije, Filozofska fakulteta UL)
dr. Taja Kramberger (pesnica, zgodovinska antropologinja)

Intelektualne elite različnih dob, od antike do danes, so imele do ožje oblasti (oligarhije), ta pa do njih, zelo različen odnos, odvisen od vpletenih osebnosti in od širine, sestave, odpornosti raznih polj obrti, vednosti do oblastnih ustrojev. Estetsko-spoznavna vrednotenja prodornega znanja (artefakti, satira, inovacija, kritika ipd.) so se pogosto krivila v trdih objemih stratifikacij in razrednega prestiža, zlasti v provincah, kjer preradi zmagujejo videz, leporečje, prilastitve, transmisije, samozvanstvo. Kakšni so torej (bili) strukturni in epistemski pragovi umetnosti, vednosti, humanistike, ob danih ideoloških poligonih oblasti? Kam v teh primerjavah s (provincjo) Slovenijo? Tipične matrice? Izjeme? Modrost?

Napovedujemo:

13. 6. **VONJ PO ZEMLJI**

Gosta: **Emil Erjavec** (prof. agrarne politike in ekonomike, Biotehniška fakulteta, UL)
Marija Markeš (vodja sektorja za podeželje, Ministrstvo RS za kmetijstvo)

Dvorana E2, brezplačne vstopnice

SLOVENSKO SOCIOLOŠKO DRUŠTVO
Fakulteta za družbene vede UNIVERZE V LJUBLJANI
CANKARJEV DOM

CIKEL ŠTIRIH VEČERNIH POGOVOROV Z GOSTI V LETU 2011

Elite nekoč in danes

Povezuje: **Anton Kramberger**
(prof. sociologije, Fakulteta za družbene vede UL)

Ponedeljek, 13. junija, ob 20. uri

VONJ PO ZEMLJI – hrana, prostor, politike, lakomnost

Gosta: **dr. Emil Erjavec**
(prof. agrarne politike in ekonomike, Biotehniška fakulteta, UL)

dr. Marija Markeš
(vodja sektorja za podeželje, Ministrstvo RS za kmetijstvo)

Skupne evropske agrarne ipd. politike niso pravi zgled dolgoročnega urejanja proizvodnje, predelave in distribucije zdrave hrane, obdelovalnih površin, biodiverzitet, koristne rabe prostora in občutljivosti za vzdržno okolje. So prej odraz podedovanega interesa večjih proizvajalcev, posrednikov idr. v EU, čemur se je priključila tudi Slovenija. Zadnje desetletje je Sloveniji prineslo polne police tuje hrane, uničilo pa stoletja negovana polja, male grunte, dediče, ki še kaj hočejo in znajo. Izhodi iz vsebinskih, negmotnih težav, ki jih odkriva pogled na zemljo, prostor, okolje? Samooskrba? Ugled stanu, profesij?

Dvorana E2, brezplačne vstopnice

 cankarjev dom Prešernova cesta 10, 1000 Ljubljana, www.cd-cc.si

zgibanka

CIKEL ŠTIRIH VEČERNIH POGOVOROV Z GOSTI V LETU 2011 ELITE NEKOČ IN DANES

Povezuje: Anton Kramberger (prof. sociologije, Fakulteta za družbene vede UL)

9. 3. VONJ PO MOČI

Gosta: **Ali Žerdin** (urednik Sobotne priloge Dela)
Borut Jamnik (predsednik uprave KAD)

4. 4. VONJ PO HAZARDU

Gosta: **Goran Klemenčič** (predsednik Komisije za preprečevanje korupcije)
Matjaž Gantar (KD Group)

16. 5. VONJ PO UGOVORU

Gosta: **Marko Marinčič** (prof. klasične filologije, Filozofska fakulteta UL)
Taja Kramberger (pesnica, zgodovinska antropologinja)

13. 6. VONJ PO ZEMLJI

Gosta: **Emil Erjavec** (prof. agrarne politike in ekonomike, Biotehniška fakulteta, UL)
Marija Markeš (vodja sektorja za podeželje, Ministrstvo RS za kmetijstvo)

Vsa predavanja, razen prvega (ta bo izjemoma v sredo), bodo ob ponedeljkih ob 20. uri.
Dvorana E2, brezplačne vstopnice

Cikel večernih pogovorov z gosti se bo ukvarjal z interesi, akcijami in družbenimi učinki nekdanjih in sedanjih elit, protielit, kvazielit, neelit. Elite kot stan sicer izvorno pripadajo aristokratskim časom, kasneje naj bi jih moderne družbe nadomestile z racionalnejšimi oblikami legalne, institucionalno zavarovane družbene moči. A se ni izšlo povsem tako. Podcenjevali smo glas starodavne izkušnje z močjo, s težavnostjo, krhkostjo, živostjo in protislovnimi cilji in učinki vođenja, vladanja, (ne)umnega upravljanja. Sodobna mreža moči, pooblastil, interesov in privilegijev ima zapleteno dvojno strukturo – poleg legalnih tudi mnoge vzporedne, latentne,časne strukture, konfiguracije, žarišča, težišča. Navzven vidavamo tipično všečne, prazne govornice, prominentne simbole, dekorirana prizorišča. O tem, kako pa dvojni igra res poteka navznoter, vemo nasploh dosti premalo, da bi širše uspehe, probleme sodobnega sveta, predvsem pa svoj položaj v njem, bolje razumeli, spreminjali, izboljševali. Potrebujemo opisno, konceptualno in analitično jasnejšo sliko razmerij v oblastnih diskurzih, tudi bolj dognane razlage njihovih učinkov na okolico. Pogovore o izbranih temah, s poudarki na zastrtih ciljih in ravnanjih elitističnih krogov na eni in razvojnih dilemami na drugi strani, bo povezoval sociolog Anton Kramberger, ki je čedus zasnoval in je del svojega raziskovanja posvetil proučevanju cirkuliranja (slovenskih in drugih) elit, zlasti po večji spremembi režimov okrog leta 1990 v vzhodni Evropi. Vabljeni gostje, sogovorniki, so odlični poznavalci, tudi udeleženci, raznih ustrojov in učinkov (elitistične) moči. Sicer niso preroki, znajo pa stvarno, tudi izkustveno opisovati poučne prigode iz sveta moči, vpliva, velikih poslov, prevar, prilastitev, junaštev, zmag in porazov itd. ... In podajati elaborirane razlage elitnega delovanja. Cikel seveda ne bo izžrpal vse možnih tem, naj bi pa artikularni pomembno spoznanje, da aktualno družbeno dogajanje nasploh, in tu oboji še posebej, ni čedus pot k usodi, tudi usoda sama ne, ampak interesni in politični dizajn. Prispeval naj bi k tehtnejši oceni relativne teže oziroma pomena Slovenije, tudi notranje heterogene ne le navidez enotne Slovenije, v mednarodnih igrah moči in strateškega manevriranja; k odprnejši držji ljudi do prepoceni obljub na gostih domačih trgih dobrihkojoče se retorike. Morda celo k bolj kultivirani (strokovni) javnosti, ki jo skuša medsebojni tekmovalski diskurz centralnih in perifernih elit, v bistvu usmerjen k monopolum, zapeljati v svoje igre, (kritiko) utišati, razredčiti do stanja družbene anomije – da zatem lažje ubira lokalne sadove interesno zajezjenih virov moči.

Sreda, 9. marca, ob 20. uri

VONJ PO MOČI – vzvodi, omrežja, nadzor, lojalnost

Gosta: **g. Ali Žerdin** (urednik Sobotne priloge Dela)
g. Borut Jamnik (predsednik uprave KAD)

Družbena moč ima veliko virov, oblik, vzvodov; osebni moči se pridružujejo strukturo vezane oblike. Regulacije zajezjenih virov moči v sodobnih družbah ustvarjajo konvertibilne kapitale (ekonomski, politični, kulturni, socialni itd.); ti sicer stežka sledijo načelom nadzorovane demokracije, a se odlično prilagajajo ohlapno vzeti tržni svobodi. Protislova? Transformacije raznih socialnih omrežij (nosilcev) kapitalov v posamasvojitveni Sloveniji pojasnjujejo razvoj do sedaj, do neke mere. A kako dalje? Drugače?

Ponedeljek, 4. aprila, ob 20. uri

VONJ PO HAZARDU – obljube, posli, spletke, korupcija

Gosta: **mag. Goran Klemenčič** (predsednik Komisije za preprečevanje korupcije)
g. Matjaž Gantar (KD Group)

Sodobna industrija obljub izhaja, kot vedno, iz neznanja, lahkoverja in priložnosti, finančne bližnjice do uspeha so tudi najbolj atraktivne, še zlasti v pogojih rastoče družbene neenakosti. Igre pa so danes zapletene. Finančno je svet vse bolj povezan, s tem pa bolj ranljiv, zlasti v krizah. Mali in veliki posli so povezani, lokalno in globalno, celotno sliko (poslov, koalicijski) in vizija, kako igrati, kombinirati (prav, komajda prav, narobe, brezbrizno?), imajo redki. Meja med užitek do te igre (kot naložbenim poslom) in morebitno škodo, za igralce ali za druge, je tanka, včasih jo postavlja tujec, drugič morala ipd. Kako jo opisati, razložiti, spoštovati, uveljaviti? Kdo vraga, kdo tvega, kdo sodi? Sankcije?

Ponedeljek, 16. maja, ob 20. uri

VONJ PO UGOVORU – oblast, satira, intelekt, provinca

Gosta: **dr. Marko Marinčič** (prof. klasične filologije, Filozofska fakulteta UL)
dr. Taja Kramberger (pesnica, zgodovinska antropologinja)

Intelektualne elite različnih dob, od antike do danes, so imele do ožje oblasti (držarstve), ta pa do njih, zelo različen odnos, odvisen od vpjetih osebnosti in od širine, sestave, odpornosti raznih polj obrti, vednosti do oblastnih ustrojov. Estetsko-spoznavna interesota prodromega znanja (artefakti, satira, inovacija, kritika ipd.) so se pogosto krivila v trdih objemih stratifikacij in razrednega prestiža, zlasti v provincinah, kjer preradi zmagujejo videz, leporečje, prilizitve, transmisije, samoznanstvo. Kakšni so tonej (b) strukturalni in epistemski pragovi umetnosti, vednosti, humanistike, ob danih ideoloških poligonih oblasti? Kam v teh primerjavah s (provincino) Slovenijo? Tipične matrice? Izjeme? Modrost?

Ponedeljek, 13. junija, ob 20. uri

VONJ PO ZEMLJI – hrana, prostor, politike, lakomnost

Gosta: **dr. Emil Erjavec** (prof. agrarne politike in ekonomike, Biotehniška fakulteta, UL)
dr. Marija Markeš (vodja sektorja za podeželje, Ministrstvo RS za kmetijstvo)

Skupne evropske agrarne ipd. politike niso pravi zgled dolgoročnega urejanja proizvodnje, pridelave in distribucije zdrave hrane, obdelovalnih površin, biodiverzitet, koristne rabe prostora in občutljivosti za vzdržno okolje. So prej odraz podedovanega interesa večjih proizvajalcev, posrednikov idr. v EU, čemur se je pridružil tudi Slovenija. Zadnje desetletje je Sloveniji prineslo polne počice tuje hrane, uničilo pa stonjta negovana polja, male grunte, dediče, ki še kaj hočejo in znajo. Lahko iz vsebinskih, negmotnih težav, ki jih odkriva pogled na zemljo, prostor, okolje? Samooskrba? Ugled stanu, profesiji?

SKICA: Dolgoročni mednarodni trendi v relacijah moči, okvir za dinamiko elit (sestavil A. Kramberger)

VIRI MOČI	zemlja, viri, delo	+ znanje, difuzija tehnologij	+ globalne borze valut
MEHANIZMI	vojne, plen, davki	+ trgi, socialna država	+ investicijski monopoli
DIZAJN	Aristokracija	Demokracija (stranke)	Plutokracija (holdingi & MNC)
PRIVILEGIJ	(askripcija)	(+ meritokracija)	(= integracija prejšnjih)
Centralni trendi	<i>implozija moči</i>	<i>eksplozija moči</i>	<i>implozija moči</i>
VLADAVINA CENTRA			
posledice v PERIFERIJ			
Zg. čas (EU)	Režimi-A (... - 1918) <i>fevdi</i>	Režimi-B (1918-1968)	Režimi-C (1968 - ...)
PROCESI (spremembe režimov)		<i>nacije</i>	<i>bloki</i>
		Transformacije A-B	Transformacije B-C
			???
Center SUBVERZIJE	Center (tipa B)	Center (tipa C)	Center (inovacije tipa D?)
Periferije	Periferije (tipa A)	Periferije (tipa A & B)	Periferije (inovacije tipov A&B&C)
NEENAKOST v centru razvoja (Beyond GDP)			
	<i>Predindustrijska doba</i>	<i>industrijska doba</i>	<i>post-industrijska doba</i>
st. rodnosti st. smrtnosti			
POPULACIJE (CENTRA)			
Povpr. starost	20 - 25 let	30 - 40 let	40 - 50 let

Viri: (Politična) sociologija razvoj držav navezuje na sistem globalnih relacij struktur moči, ali (1) bolj z vidika funkcionalizma (Parsons), kar je predvsem vidik centrov razvoja (prim. Pareto, Mosca, Michels, Highley) ali (2) bolj z vidika konfliktnih teorij razvoja, zlasti po letu 1970, ko razvoj določajo relacije center & periferije (Marx, G. Tarde, Wright, E. Wallerstein, S. Amin, Gunder Frank, Shannon). Razvojne inovacije naj bi prihajale s semi-periferij (Chase-Dunn & Hall, Szeleny). Po 14. stol. ima vedno močnejšo vlogo imel finančni kapital (Maddison, Braudel, Arrighi), po 1970. letu tehnološko podprt z globalizacijo, s tesnejšimi stiki med državami, odpiranjem meja, trgov in krepitvijo vloge MNC (McMichael), kar povečuje družbeno neenakost (O'Rourke & Williamson).